

Perusterveydenhuollon hoitoon pääsyn enimmäisaikojen tiukentaminen

Hyvinvointialueet sosiaali- ja terveydenhuollon valvojina
– valmistelun loppukiri
10.11.2022

Merituuli Mähkä

Yleistä

- Uudistuksessa tiukennetaan hoitoon pääsyn enimmäisaikoja, eli kuinka nopeasti hoitoon tulee päästä
- Uudistus koskee perusterveydenhuollon kiireetöntä avosairaanhoidoa ja perusterveydenhuollon suun terveydenhuoltoa
- Uudistus koskee
 - hyvinvointialueiden järjestämää terveydenhuoltoa
 - Kansaneläkelaitoksen järjestämää ja Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön tuottamaa korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuoltoa
 - Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen yhteydessä toimivan Vankiterveydenhuollon yksikön järjestämää vankiterveydenhuoltoa
- Asiasta säädettäisiin terveydenhuoltolaissa, laissa korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta sekä vankeuslaissa ja tutkintavankeuslaissa

Yhteyden saaminen ja arvio hoidon tarpeesta

- Palvelunjärjestäjän on järjestettävä toimintansa siten, että potilas voi saada arkipäivisin virka-aikana saman päivän aikana yhteyden terveystieteiden keskuksiin
- Yksilöllisen arvio tutkimusten tai hoidon tarpeesta ja kiireellisyydestä sekä siitä, minkä terveydenhuollon ammattihenkilön tekemiä tutkimuksia tai antamaa hoitoa potilas tarvitsee, on tehtävä saman päivän aikana
 - voimassa olevassa laissa hoidon tarpeen arvio tehtävä kolmen vuorokauden sisällä
- Arvion tekee laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö
 - voimassa olevassa laissa terveydenhuollon ammattihenkilö
 - siirtymäaika: nimikesuojatut terveydenhuollon ammattihenkilöt, joilla on riittävä osaaminen ja kokemus, voivat tehdä arvioita 31.10.2027 asti
- Suun terveydenhuollossa arvion voi tehdä myös nimikesuojattu terveydenhuollon ammattihenkilö.

Perusterveydenhuollon kiireetön sairaanhoito

- Ensimmäinen hoitotapahtuma on järjestettävä arviointia seuraavien 7 vuorokauden aikana nyt säädetyn 3 kuukauden sijaan
- Enimmäisaika koskee tilannetta, jossa potilaan hoitoon hakeutumisen syy on sairastuminen, vamma, pitkäaikaissairauden vaikeutuminen, uusien oireiden esilletulo tai toimintakyvyn aleneminen (ts. potilaan uusi tai pahentunut kiireetön terveysongelma), ja hoito kuuluu yleislääketieteen alaan
- Hoitotakuu koskee sekä fyysisiä että psyykkisiä terveysongelmia
- Hoidon antajan tulee olla laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö
- Jos potilas on ohjattu ensin muun ammattihenkilön kuin lääkärin (esim. sairaanhoitajan, fysioterapeutin) vastaanotolle ja esiin tulee tarve lääkäripalveluille, lääkäriin on päästävä 7 vuorokaudessa alkuperäisestä käynnistä

Mitä seitsemän vuorokauden enimmäisaika ei koske

- Seitsemän vuorokauden enimmäisaika ei koske
 - hoito- tai kuntoutussuunnitelman mukaisia hoitotapahtumia
 - käyntejä perusterveydenhuollossa toimivan muiden lääketieteen erikoisalojen kuin yleislääketieteen erikoislääkärin vastaanotolla
 - hoitotapahtumia, jotka tehdään yksinomaan terveydenhuollossa laadittavan todistuksen tai lausunnon saamiseksi
 - terveystarkastuksia ja seurantakäyntejä
 - terveysneuvontaa
 - rokotuksia, elleivät ne liity kiireettömään sairaanhoitoon
- Näiden palveluiden ensimmäinen hoito- tai kuntoutustapahtuma on järjestettävä potilaan terveydentila, työ-, opiskelu- ja toimintakyky, palveluiden tarve ja hänen sairautensa tai vammansa ennakoitavissa oleva kehitys huomioon ottaen kohtuullisessa ajassa, kuitenkin 3 kuukauden kuluessa taikka hoito- tai kuntoutussuunnitelman mukaisesti.
- Väestötason ennaltaehkäisevät toimenpiteet (seulonnat, tietyt rokotukset, neuvolatoimintaan sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon kuuluvat määräaikaistarkastukset) järjestetään niitä koskevan lainsäädännön mukaan

Suun terveydenhuolto perusterveydenhuollossa

- Suun terveydenhuollon kiireettömään hoitoon pääsyn määräaika lyhenee 6 kuukaudesta 3 kuukauteen
- Jos potilas on ohjattu hammashoitajan tai suuhygienistin vastaanotolle, ja todetaan tarve hammaslääkärin tutkimukselle tai hoidolle, pääsy hammaslääkärille on järjestettävä 4 viikon kuluessa palvelun tarpeen toteutamisesta tai 3 kuukauden kuluessa hoidon tarpeen arviosta
- Jos hammaslääkäri toteaa tarpeen perusterveydenhuollossa toimivan erikoishammaslääkärin tutkimukselle tai hoidolle, pääsy erikoishammaslääkärille on toteutettava 3 kuukaudessa
- Määräaika ei koske tilanteita, joissa potilaalle on laadittu yksilöllinen hoitosuunnitelma, ellei esille tule seikkoja, joiden perusteella yksilöllisestä tutkimus- ja hoitovälistä tulee tai voidaan poiketa
- Hoitojakso tulee saattaa valmiiksi kohtuullisessa ajassa ilman tarpeetonta viivytystä
- Neuvolatoimintaan sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon kuuluvat määräaikaistarkastukset järjestetään niitä koskevan lainsäädännön mukaan
- Jos määräaikaistarkastuksen suorittaa hammashoitaja tai suuhygienisti, ja hän toteaa tarpeen hammaslääkärin tutkimukselle tai hoidolle, pääsy hammaslääkärille on järjestettävä 4 viikon kuluessa

Palvelunjärjestäjän velvollisuus hankkia palveluja muualta

- Hoidon ja tutkimuksen tarpeen arvion yhteydessä on arvioitava pystyykö palvelunjärjestäjä tuottamaan tutkimukset, hoidon ja kuntoutuksen määrääjoissa
- Jos palvelunjärjestäjä ei voi itse tuottaa tutkimuksia, hoitoa tai kuntoutusta määrääjassa, on potilas ohjattava muiden palveluntuottajien palveluiden piiriin
- Laki hyvinvointialueesta (611/2021) 9.1 §: Jollei lailla toisin säädetä, hyvinvointialue voi tuottaa järjestämisvastuulleen kuuluvat palvelut itse, yhteistoiminnassa muiden hyvinvointialueiden kanssa tai hankkia ne sopimukseen perustuen muilta palvelujen tuottajilta. Palvelusetelin käytöstä säädetään erikseen.
- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) 3 luku: Palvelujen hankkiminen yksityiseltä palveluntuottajalta

Tietojen julkaiseminen

- Palvelunjärjestäjän on julkaistava kuukausittain (nyt: 4 kuukauden välein) yleisessä tietoverkossa edellistä kalenterikuukautta koskevat tunnusluvut perusterveydenhuollon hoitoon pääsyn toteutumisesta (erikoissairaanhoidon koskien edelleen 4 kuukauden välein)
- Hyvinvointialueen on julkaistava tunnusluvut erikseen kustakin sairaalasta, terveyskeskuksesta ja muusta terveydenhuollon toimintayksiköstä. Jos toimintayksikön alaisuudessa on terveysasema, hammashoitola tai muu vastaava erillinen yksikkö, tunnusluvut on julkaistava erikseen kustakin tällaisesta yksiköstä, jos se on mahdollista.
- THL tuottaa tunnusluvut ja sen on luovutettava julkaisua varten tarpeelliset tiedot palvelunjärjestäjille
 - Julkaistavan tiedon yksityiskohtaisuus riippuu THL:n päätöksistä
- Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan säätää tarkemmin julkaistavaksi tarkoitettuja tunnuslukuja

Esityksen vaiheistaminen

- 1.9.2023 voimaan perusterveydenhuollon avosairaanhoidossa 14 vrk ja suun terveydenhuollossa 4 kk hoitotakuu
- Muut pykälissä säädetyt määräajat olisivat samat, eli esim. jos potilas on ensin ohjattu esim. hoitajalle, tulee lääkärille päästä seuraavan 7 vrk aikana
- 1.11.2024 voimaan perusterveydenhuollon avosairaanhoidossa 7 vrk ja suun terveydenhuollossa 3 kk hoitotakuu

Vaikutukset valvontatoimintaan

- Hyvinvointialueiden omavalvonta (järjestämislaki 6 luku; uusi valvontalaki)
- Valvovilla viranomaisilla hoitoon pääsyn toteutumisen valvonnan lisäksi ennakoitavissa uudenlaisia valvontatilanteita, esim.
 - tarjoavatko palvelunjärjestäjät riittävästi aikoja terveyskeskuksessa tai ohjaavatko he potilaita ostopalvelujen piiriin siten, että potilaat tosiasiassa pääsevät hoitoon säädetyissä määräajoissa.
 - voidaan joutua arvioimaan sitä, ovatko syyt siihen, etteivät säädetyt määräajat aina toteudu, hyväksyttäviä, koska osa potilaista voi kieltäytyä määräaikaan sisällä olevista tarjotuista ajoista, jolloin hoitoon pääsy on voinut venyä yli säädetyin määräajan.
- Ennakoitavissa on, että hoitoon pääsyn toteutumisesta tehdään aiempaa enemmän muistutuksia ja kanteluita ja viranomaisille kohdistetaan paljon tiedusteluja uuden lainsäädännön sisällöstä.
- Valvontaviranomaisten tarvitsemat lisäresurssit
- Hoitoon pääsyn määräaikojen toteutumisen raportoinnin yhtenäistäminen tukenee valvontaa